

פ ר ט י כ ל כ"ז/2

מישיבת הועדה לעניני פנים שהתקיימה ביום ג'
ה' תמוז תש"י (20.6.1950) בשעה 8.45

=====

נוכחים:

חברי הועדה:

- ב. פינץ - היו"ר
- א. פראי
- ז. וורהפטיג
- ד. הכהן
- א. כהן
- ש. פרלין
- י. בן-צבי
- י. גורי
- י. טפיר

מוזמנים:

- שר הפנים ס. שפירא
- שר פירון - משרד הפנים
- שר רוזנבלום - מנהל משרד הפנים
- שר הרטגלאס - משרד הפנים.

בעדרו:

חברי הועדה:

- א. שפאל
- ת. טובי
- מ. שנה
- ס. אלדין-זעבי
- ר. שרי
- נ. ילין-מור

סדר-היום:

המשך הדיון על סקירת שר הפנים.

היו"ר ב. פינץ:

לפני שאנו עוברים לדיון על סקירת שר-
הפנים ברצוני להודיע לחברי הועדה כי
קבלתי מכתב מפר י. סהר המפקח הכללי של המשטרה, ביחס לשאלה שנשאלה
בשעתו ע"י חבר הכנסת וורהפטיג, בענין הכאת אשה תימניה באחת החקירות
ב"עין-שפר". אני מצטט בזה את המכתב:

"כידוע לך בתעוררה בישיבת ועדת הפנים
האחרונה שהשתתפתי בה, על ידי אחד מחבריה -
לצערי לא אזכור פי - שאלת המכות אשר,
כביכול, הולכה אשה תימניה ממחנה "עין-שפר"
בשעת חקירה במשטרה. צינתי על מפקד
המחוז לבדוק את הענין ואני מצ"ב העתק
של הצהרת ראש מחלקת החקירות במחוז חיפה,
אשר היה נוכח בתחנת חדרה בשעת המורה,
ממנה תוכח כי לא מביה ולא מקצתיה."

(-) י. סהר
המפקח הכללי

להלן הודעות ספקה סחוז חיפה:
(מתאריך 11/6/50)

אני מצהיר בזה כי הייתי נוכח בכל זמן חקירתה של העדה התישנית חסדה, שבגללה פרץ הסכסוך במחנה עין-שמר, ומעיד בזה שאיש מהחוקרים לא נגע בה לרעה, ולא איים עליה שתעיד בכוון זה או אחר.

(-) י. שפירא ס.מ.פ.

היו"ר ב. סיני:

אנו נגמור היסס את הדיון על סקירת שר הפנים ונשפע את תשובת השר. בשבוע הבא נסכם את הדיון הזה.

א. פראי:

בישיבה הקודמת אנו היינו עדיים לחליפת דברים בין החבר גורי, לבין שר הפנים. אנו מכירים את החבר גורי כאדם מתון ושקול, ואני רוצה להעיד שדבריו היו רק הד קלוש לסערת הרוחות המתחוללת בקרב הציבור, ואולי הסערה הזאת מבפנים היא שהביאה את החבר גורי להשפיע את הדברים שהוא השפיע אותם. ושר הפנים אמר, ונדמה לי שהוא כבר אמר זאת בפעם ושנייה, שהוא לא יסכים לכהונה בתפקיד זה, כפי שהיתה כהונת השר הקודם, כאשר מישהו אחר ניהל את הענינים של משרד הפנים. פר שפירא אמר שהוא בעצמו ינהל את משרד הפנים.

ס. שפירא: שר הפנים: לא בעצמי.

א. פראי:

כמוכן עם חבר עוזריו.

אני אינני יודע בדיוק למה היתה הכוונה, אבל אני חושב שאין זה כלל בושה, כי אם להיפך, זהו ביטוי לטשטש דימוקראטי, ושר הפנים דיבר על טשטש דימוקראטי, ועל חיי דימוקראטיה. האם שר הפנים מקשיב בהתפדה, ומתחשב עם הדעות של חלק גדול של הציבור, וההסתדרות, שזהו על כל פנים ציבור גדול, ולפי הביטוי בכנסת זהו רוב הציבור. אני אינני חושב שזוהי בושה אם שר הפנים במשרד הפנים יקשיבו ויתחשבו עם הדברים שמשמיעות ספגות שונות, גם ספגות הפועלים המאוחדות, כי גם היא מיצגת ציבור פשוטיים. ואני הייתי יכול לומר שההבדל בין השלטון הקודם במשרד הפנים, לבין השלטון הקיים, הוא איננו בזה ששר הפנים הוא כל כך עצמאי, נדמה לי שמישהו אחר מנהל עכשיו את משרד הפנים.

היו"ר ב. סיני: מי?

ס. שפירא, שר הפנים: אתה לא תחשוד שאנשי ספ"ם מנהלים אותם.

א. פראי:

אולי לפי הדוגמאות שהביא שר גורי, וגם הדוגמאות שאני הבאתי, ועוד אחזור עליהן, כנראה, שלא אותו הציבור שמשרד הפנים צריך היה לייצג אותו, ושכחו ילן ויגבר בבחירות הבאות, ואשר דבריו אינם נשמעים. ואני נפגש פחות משר גורי עם החברים האלה, עם הנציגים האלה בדשיות המקופיות, של סיעת ההסתדרות, סיעת ספ"י וסיעת ספ"ם. אבל אני שומע התפרסות שהיא הולכת וגוברת, וזה איננו ענין אישי. שמעתי מכחינה אחת לא פעם תשבחות על פי כתבתו של שר פירון. אבל אני סוכרח לציין את הכוון במשרד הפנים, הכוון אשר ניתן לאורך כל החזית. יש עוד דוגמא שהזכרתי אותה בישיבה הקודמת, אלה הן הבחירות בבאר-שבע. אולי יש למשרד הפנים דעה אחרת בענין זה, אבל אני שואל בכ"ז אין יקרה הדבר, וזוהי האינפורמציה שאני קבלתי, שקודם כל נתפרסם דבר הבחירות בבאר-שבע, אחר כך נתקבלה בעירייה הודעה מטעם משרד הפנים על ידי מושל העיר שר טוביה, ועל ידי נציג משרד הפנים בעירייה שר ברק'צ'נסקי, בצירוף הודעה להכין את ועדת הבחירות. אולם אחר כך הבחירות האלו נתבטלו לפי הודעה של שר הפנים, והאינפורמציה שלי שוסרת כי עד עכשיו לא נתקבלה תשובה מנומקת מצד משרד הפנים מדוע נדחו הבחירות, אבל ישנן סמועות שונות בענין זה. האינפורמציה שלי אוסרת כך: בפברואר 1949

אכל גם בשנת כהונתך אתה, למרות כל השאלות שהושגו, ולמרות התביעות שנשמעו, לא מצאת אפשרות לתקן את החוקה הראקציונית הזאת בעיקר לגבי המועצות הכפריות בפתח-תקוה ובחדרה, אלא הלכת גם בדרך דומה למקומות אחרים. מר ספיר סיפור על כך, והוא תבע הטכסת הרשות המקומית להכנסת העולים למקומות, לקליטת העולים. והנימוק שלו היה, שגם לקיבוצים שולחים עולים אלא על פי הסכמתו של הקיבוץ. אני הייתי סייעץ למר ספיר קצת ללמוד את הדברים, והוא היה חייב לדעת אותם. הקיבוץ איננו עכשיו צורה יוצאת דופן, ויש להזהר מללמוד גזירות שוות שאינן קיימות למעשה. ואם הקיבוצים נשאלים להסכמה ביחס לעולים, הרי זה טעוה כן שהעולים האלה באים למקום שאחריותו חלה עליהם, אחריות כוללת בכל ששחי החיים, ובמקום הסקרים לכל ימי חייהם נופלת ומוטלת על הקיבוץ, גם פרנסתם, גם חיייהם, גם חיי ילדיהם, מה שאין כן ברשויות מקומיות, ומטובה הדבר בכלל להעביר גזירה שווה כזאת. מה שאין כן כאשר העולים נשלחים לפתח-תקוה או לתל-אביב או לחיפה, ובמקרה הטוב ביותר מששנה אחריות של המקום, זוהי אחריות מוגבלת מאד.

אני אעמוד עוד על כמה נקודות.

מר ספיר תבע פיקוח יותר נסרץ של תשלסון המרכזי, של משרד הפנים על הרשויות המקומיות. אני אינני מתנגד לפיקוח, אבל יש פיקוח ויש התערבות, ואני רוצה להביא עוד עובדה אחת שנמסרה לי. נמסר לי שהתנהל סו"ס בין חבר המועצות המקומיות, לבין מרכז הפקידים, בענין דירוג פקידים העובדים ברשויות המקומיות. מרכז הפקידים כבר הגיע כמעט לידי הסכם עם חבר הרשויות המקומיות, ונקבע דירוג מסויים, שהוא איננו כדירוג הנהוג בין פקידי הממשלה, אבל זהו ענין שנתון כלו לרשויות המקומיות. שר הפנים יכול לאשר תקציב של רשות מקומית, הוא יכול לסרב לאשר, אבל נשאלת השאלה מנין התוקף החוקי להתערב בענין זה בסו"ס שבין עובדים של רשויות מקומיות לבין הסתדרות הפקידים שזהו לחלוטין בירור שלהם בלבד? לי ידוע שמשרד הפנים התערב בענין זה וסרב לאשר את התקציבים, הוא תבע בירוג אחר.

מ. שפירא, שר הפנים: זה לא מדוייק. אגב, באותה מידה שהתערבתי היה זה בהסכמתו של מר גורי.

א. פראי: אני מקבל את מה שא-תה אומר. לפי האינפורמציה שאני קבלתי, ההתנגדות לכך היא מצד מרכז הפקידים כלו, ולא רק מצד סמיעה אחת של מרכז הפקידים.

אצא אני יודע שאנו עומדים לדון בשאלת הענקות למועצות מקומיות, אבל לא על כך אני רוצה לדבר. אני רוצה לדבר כיצד משרד הפנים נוהג בחלוקת הקצבות לרשויות מקומיות. מהו קנה המידה? יש לפני תלונה שלשלחה למשרד הפנים מאת אזרח מנשה. אני תובע שייקבע קנה-מדה מסויים, כדי שלא יהיה מקום להפלייה ולנוהג של איפה ואיפה. ושגם לא יהיה מקום לתלונות ממקומות שונים, שמועצה אחת מקבלת כך, והשנייה לפי קנה מדה אחר. הייתי רוצה לדעת מהו קנה המדה שמשרד הפנים נוקט במקרים כאלה, והייתי רוצה שהיה זה קנה מדה אחיד.

מר רוזנבלום: מנהל משרד הפנים:

בסיפול וארגון המועצות המקומיות ידוע על חלוקה מסויימת.

א. פראי: אני קבלתי תלונה מהמועצה האזורית מנשה בענין חלוקה של לפי דעתם איננה מתאימה לאותם קנה-המדה במדה שהם קיימים.

ברצוני להתייש עוד את הערה שהשמיע החבר גורי בענין מס המלגולת הנהוג בכמה רשויות. ואני מצטרף לתביעתו. לי ידוע, כי בענין זה, לא רק משרד האוצר, כי אם גם משרד הפנים לוחצים בכוון של ביטול מס המלגולת, ואני מוצא שכל זמן שאין שיטת מסים אחרת ואין תוספת מוניציפלית למס ההכנסה, ועדיין לא הוחלט ולא לקבע דבר בענין זה, ואני תובע, שכל עוד לא נעשה דבר, לא יבוטל מס המלגולת הנהוג ב-10 מועצות מקומיות, שהמועצות האלו רואות את המס הזה כמס פרוגרסיבי בתנאים הקיימים.

ס. שפירא - שר הפנים: אולי ידוע לך שהסכמתי באופן זמני בשנה הזאת כן לגבות את מס הגולגולת.

א. פראי: אני מקבל את זה. אבל שמעתי שהיה קיים לחץ מצדך.

ס. שפירא - שר הפנים: אני רוצה להעיר שבית הדין העליון לצדק יפסוק היום אם סותר לגבות את המס הזה או אסור. מישהו הגיש פרעון ביחס למעשה, בשענה שזה איננו מס חוקי.

ז. וורהפטיג: הערה אחת לשר גורי. בנאוסו אמר שר גורי שאני הגדרתי את נאוסו כ"תקפני". אני רוצה להדגיש שהיו נימוקים מדוע הגדרתי ואני מגדיר את נאוסו כתקפני. (א) זוהי הפעם השניה שבנועדה הזאת מדברים על ענין של פקידות ספלגתיות. פעם עשה זאת שר פראי בקשר עם משרד העליה, והפעם השניה, ובאופן הרבה יותר חריף, על ידי חבר הכנסת גורי. אם ישנם שני משרדים בממשלה ששם המנהלים אינם ממפלגתו של השר, הרי שני המשרדים היחידים האלה הם הנמצאים תחת שר הפנים. ואם ישנם משרדים ששם אחוז הפקידות ספלגת השר הוא קטן מאד, זהו המשרד של השר; (ב) חבר הכנסת גורי נתן משל קלאסי ביחס לכך ופאה ~~במאמץ~~ בכריה, אבל אני רוצה לתת דוגמה נגדית, של אשה שאינה נושאת פאה בכריה, אבל היא מתנפלת על אשה אחרת שהסירה את הפאה הנכריה.

אם אני יכול ביותר קלות ~~לשפוט~~ לדברי בקרת ספי שר פראי, הרי אינני יכול לקבל בצורה זו את דברי הגקרת של שר גורי. ואני אומר זאת בגלוי: הממשלה איננה מסשלה של 12 שרים נפרדים, אלא זוהי ממשלה קואליציונית אשר אחראית בעד כל משרד ומשרד בממשלה, ואם שר גורי סבור, או שמפלגתו סבורה, שמשו אינו כשורה באחד המשרדים - יש מקום להסדר בממשלה ושם אפשר להכריע בענין זה, ולא כאן. שר גורי הוא ראש האופוזיציה בשני שטחים - בשטח המוניציפלי ובשטח החינוך. אבל אינני יכול לקבל ברצונות את ההתקפות של שר גורי בועדת הפנים, בשעה שהוא יכול להסדיר את הענינים האלה, או עכ"פ להשפיע על הסדרתם בממשלה.

ועתה הערות עניניות: כאשר נחום גולדמן חזר מבקורו הראשון בארץ-ישראל לאחר המלחמה, וחזר לאמריקה, הוא מסר לנו דו"ח על המצב בארץ, ובין היתר הוא אמר שהארץ ~~שנלו~~ היא כל-כך סגורה ~~בממשלה~~ ומסוגרת מפני העולם כולו, עד שהיא נעשתה מאד פרובינציאלית וכל דבר קטן זהו הרי-הרים, תלחמים על כל קוצו של יוד. אני סבור שמה שנעשה בפתח-תקוה, או בראשון-לציון, אין זה ענין כל-כך חסור שכל העולם עוסד עליו. ואני חושב שהרבה מן הוויכוחים והגקרת שאנו שומעים פה על משרד הפנים, יש בזה מאותה הגישה של "הראגה על פחות מפרוטה", ומעסיקים את ועדת הפנים בענינים כל-כך פעושים כאילו כל ענין "הפנים" תלוי בכרכור או בראשון-לציון, או במקומות דומים.

אני עיינתי קצת במספרים של סיפוחים ~~בממשלה~~ שנעשו על-ידי משרד הפנים, והוכרר לי כי 20 סיפוחים מוצלחים נעשו במשך הזמן הזה, במקומות דלקסן: חיפה, תל-אביב - יפו, נתניה, חדרה, רחובות, כפר-סבא, בני-ברק, רמת-גן, הרצליה, רעננה, חולון, בת-ים, ירושלים, קרית מוצקין, ועוד. כל הסיפוחים האלה היו בעלי תוקף רטרואקטיבי, ז.א. שאותם המקומות שסופחו - תושביהם יבחרו בכחירות הנאות למועצה ללא שום הבדל בין תושב ותיק במקום לבין תושב ~~בממשלה~~ שסופח זה עתה! גם אם הסיפוחים נעשו לאחר היום הקובע.

אני קבלתי תזכירים נגד כמה סיפוחים שעמדו לעשות בכל מיני מקומות, אבל בכל זאת התגברו על הקשיים והסיפוחים נעשו. אני נגד סיפוחים ~~בממשלה~~ שנעשים בלי רצון התושבים, ומשרד הפנים הראה יזמה לקבל את הסכמת התושבים לכל הסיפוחים שנעשו, ואם יש בכל זאת כ-20 מקומות שבהם נעשו סיפוחים בהסכמת התושבים, לעומת 2-3 מקומות ששם הענינים שרם הסתדרו - אזי אני חושב, שכל הצעקה שמקימים כאן, אינה מוצקת.

האם יש הגיון לדבר על הסיפוח של גבעת-השלשה לפתח-תקוה בה בשעה שהיא עוברת למקום אחר? נשאר, איפא, רק ענין של סיפוח נוה-עוז, וזה כבר ענין פחות חשוב ובודאי שימצא סידור.

אני נגד ביכוז סופרו של מועצות מקומיות ועיריות. אני אינני שבע-רצון מהתהליך הזה של ריכוז ~~בממשלה~~ התאים המוניציפליים. אני חושב שכל ריכוז מביא נזק. משום כך אני נגד הריכוז של מועצות איזוריות, כי הרכוז הזה מונע בעד התפתחות הארץ.

ובענין ועדות הבחירות

כ-50 ועדות בחירות ישנן בארץ, ויש טענה
רק לגבי מספר קטן מאד של ועדות בחירות, כגון: כרכור או סגדל-גד.
אני מודיע לכם, כי בכרכור לא היה נציג של הפועל-המזרחי בוועדת
הבחירות. אתם קבלתם את החוק האומר שאפשר להוסיף נציג לוועדות הבחירות
סאותו גוף שאין לו עדיין נציג בוועדת הבחירות. בבחירות לכנסת היו
לפחות 10% מהקולות לפועל-המזרחי, אם כן לפי החוק מגיע להם נציג
בוועדת הבחירות. מאת וטכיון ששר הפנים הוא חבר הפועל-המזרחי, האם
סשום כך הוא צריך לקפח את המפלגה שלו? ועדת הבחירות איננה
הטוענה, ועדת הבחירות באה כדי לשמור על שהות הבחירות אשר תתקיימנה,
ולא אכפת לי אם לא יהיה רוב בוועדת הבחירות.

א. פראי:

אתה עומד על קוצו של יוד כשאתה צריך להיות
סיוצג.

ז. וורהפטיג:

אם ישנה מפלגה שקבלה באופן יחסי מספר די
ניכר של קולות, חובה היתה מוטלת על שר
הפנים לצרף נציג מהמפלגה הזאת לוועדת הבחירות.

ועוד: אתם מזכירים את ענין סגדל-גד.

אני קצת תמה על מה שנאמר כאן בענין סגדל גד. בסגדל-גד נתקיימו
בחירות, ולפי חוקת הבחירות מי שלא מקבל $3/4$, איננו מקבל מנדט. לפי
מה הפועל-המזרחי צריך היה לקבל 2 מנדטים ו"חרות" אף לא אחד. אולם
בסגדל-גד נתקיימו אחד/כך בחירות לפי החוקה המנדטורית הישנה והפועל-
המזרחי קבל רק מנדט אחד-הבחירות היו פרטיות - אם כן מדוע לא ימנה
שם שר הפנים לפחות נציג אחד בוועדת הבחירות מאנשי הפועל המזרחי?

אני מבקש להעמיד על סדר היום בהקדם

- את שתי השאלות הבאות: (1) מועצות איזוריות.
(2) מנהל סחוזי.

י. גורי:

ברצוני להעיר רק כמה הערות כדי להעמיד
את הדברים על דיוקם.
בענין הסוף עם כרכור הפקידים. נכון שזה
היה בהסכמת, אבל מה פירוש ההסכמה הזאת: אני מסכים ששר הפנים,
וזוהי גם מטענתו, להתערב בעניינים אלה ולמנות ועדת ביחס לקביעת
מסכורות הפקידים ברשויות המקומיות, ומותר לי לרצות כי שר הפנים
ינהיג דרגה אחידה של מסכורות בכל הרשויות המקומיות. יש בזה הגיון
רב, ואין להנהיג דרגות שונות במועצות מקומיות שונות. דבר זה לא
יפגע במאומה באינטרסים של האיגוד המקצועי. וכאשר הציעו לי להיות
חבר בוועדה הזו, הרי לא לקחתי על עצמי לקבל את הסדריניות של שר הפנים
בענין זה, אבל אם ההסתדרות תסכים לסינוי זה, פירוש הדבר שאני יכול
לייצג דעה של צבוח ומבלי לקבל כל דעה מראש בענין זה.

ט. שפירא - שר הפנים:

זאת היתה גם כוונתי.

י. גורי:

העובדה שהסתדרות הפקידים לא רצתה להשתתף בוועדה
הזאת - זהו ענין שלה.

בענין הבחירות הפרטיות שמר וורהפטיג הזכיר,
הרי אני רוצה לקבוע כי בשום מקום לא נערכו בחירות הנכנסות לתחום
משרד הפנים (הוזכר ענין של בחירות בסרפנד-הממשלה).
א-ת-ר

י. ספיר:

מהו הסטטוס החוקי של בחירות כאלה?

י. גורי:

אני בעד זה שבאופן המהיר ביותר ינתן סטטוס
מוניציפלי לכל המקומות בארץ. ועדת הפנים
צריכה לסכם את דעתה ביחס לכל הבחירות האלה במידה שיש צורך בהם,
מאמץ ולא לקחנו לעצמנו שורה בענין זה.

י. גורדי: גם בענין מגדל-גד היתה שעות. הבחירות בכלל לא קויטו שם לפי החוקה. שם טענו כי חוק הבחירות אינו חל על מגדל-גד. ואפילו אם כך, הרי לא יכלו לפרסם הודעה האומרת שמי שלא מקבל מודד שלם יוצא מן המשחק. ואחר-כך היתה טענה שזה לא היה כלל בפרטיכל של ועדת הבחירות. אינני יודע מה כתוב בפרטיכל של ועדת הבחירות, אבל צריך לנהוג לפי המקובל, וסי שסקבל את העודף הגדול ביותר בוחר בציר, והיות ומפ"ם ו"חרות" קבלו את העודף-אנו פסקנו לשובתם. אנו לא עסקנו בזה יותר והענין הועבר לבירור אצל הסוּל הצבאי ושם הוצעה פשרה: סנדט אחד ינתן למפ"ם וסנדט שני לפועל-הסודח. אני לא הייתי מרוצה מהסדורהזו מבחינה עקרונית, כי יש בזה תקדים. אבל ההסתדרות לא התערבה יותר בענין זה.

ענין מצבאאט מגדל-גד שאני עוררת, היה ביחס למבוי סגן ראש העיר.

ס. שפירא - שר הפנים: אני רוצה לסיים את הדיון הזה בכי טוב עם מר גורדי, ואני רוצה רק לצטט לו מדבריו שתוך הפרטיכל של הישיבה הקודמת, ביחס לכושרו של משרד הפנים.

י. גורדי: ביחס לפרטיכל הקודם, אני רוצה למסור כי יש לי הסתייגות לכמה דברים ואני בקשתי להגיה אותם.

ס. שפירא - שר הפנים: לפראיי: מדבריו של מר פראי נוצר הרושם, כי אני בכלל מנותק מן הצבור ואני עושה כל מה שאני רוצה מבלי להוועץ תחילה, ביחוד עם ההסתדרות. ביחס לדמוקרטיה הרי אני רוצה לומר שאוסף המושגים הדמוקרטיים שלי הוא בהרבה מלפני שנת 1917, אבל מה שנוגע ליחסים עם הצבור, הרי נדמה לי שאני בכל-זאת שייך לאותם השרים שיש להם קשר אסיף עם הצבור, ולא רק עם חלק אחד של הצבור, אלא גם עם השמאל וגם עם הימין. ואני מבקר בכל המקומות למען אוכל לעמוד על הדברים מקרוב. אולי ישנם שרים שיש להם קשר יותר אסיף עם הצבור בהסתדרות, אבל לך אין אף מלה אחת טובה לא על משרד הפנים ולא על שר הפנים.

א. פראיי: בכל זאת ציינתי כי שמעתי שבחיים על מר מירון.

ס. שפירא - שר הפנים: יש לי קשר עם כל הצבור ואפילו עם חבריך. ולדעתי לא תסיר אתה מבטא את דעת חבריך, כי בשעה שאנו יושבים יחד, אנו מסתדרים בדרך-כלל יפה מאד. אבל כטובן שהקו הספוגתי הפוליטי מחייב משהו אחר.

אתה מדבר על התמרסרות ההולך וגוברת. היכן ההתמרסרות הזאת? אני לא מרגיש אותה. האם אתה מתכוון לנאוסו של בן-אהרן בכנסת, או באמת ההתמרסרות הולכת וגוברת, אבל אם אתה שמת מתכוון לחברים שלך בסועצות ובעיריות - הרי אני לא מרגיש את ההתמרסרות הזאת. ישנה מחלת עינים שרואים הכל רק בצבע אחיד, וכנראה שיש גם שמיעה כזאת השומעת רק קולות סטוייטיים, רק קולות מתמרסרים ולא יותר, ומשום כך לא זכיתי לשמוע ממך אף מלה טובה אחת על משרד הפנים. אינני חושב שעד כדי כך אפשר להיות "אדווקט" לצד אחד.

אני מביע את השתוממותי על כל הטענות והתלוננות המגיעות אליך באיחוד זמן. ולרוגטה - ענין מס המלגולת. כבר מסרתי כאן, כי נתתי את הסכמתי לגבות את המס הזה בכל אותם המקומות שהוא קיים, אבל היום יוצא פסק-דין בענין זה בבית-הדין העליון ואם הערעור יצליח - אזי ברור כי המס יבוטל.

י. גורדי: אני רוצה להכין את הצד המשפטי של הענין. אם נניח ששר הפנים ושר האוצר שניהם בעד

מס הגלגלת, ומה יהיה הדין אם בית-הדין יבטל את הטס הזה. האם יחפשו דרך שהמס הזה יהיה חוקי, או שבאמת יבטלו אותו?

ט. שפירא - שר הפנים:

אני מ' נתתי הוראה לכל המקומות האלה לגבות את טסס. אבל דרך אגב הערתי שהיום יוצא פסק דין בבית המשפט בענין זה, ופסק הדין יחייב את כולם.

בענין כרכור: בדרך כלל טפ"ם מקבלת את הדעה שבאותם המקומות שהיא מיוצגת בהם, אלא אם כן אותם לוועדות הבחירות.

א. פראי:

אנו הצבענו נגד זה בכנסת.

ט. שפירא - שר הפנים:

בפרינציפ אתם מתנגדים, אבל למעשה אתם מקבלים את זה. אתם בפרינציפ נגד המלווה האמריקאי, אבל למעשה אתם מקבלים את כל הטרקטורים. לדעתי גישה כזאת מחייבת עקביות. בדרך כלל אתם נהנים מן הזכות הזאת ומצרפים אתכם לאותם המקומות שבהם אתם מיוצגים, ואתם צריכים להכיר בזכות זו גם לגבי אאזרחים אחרים.

ועדת הבחירות בכרכור הורכבה כדלקמן:

- 4 - מועצת פועלי כרכור
- 2 - עליה חדשה ובלתי מפלגתים
- 1 - בנין ויצירה (סמסון)

בינתיים היו בחירות לכנסת, וטפ"ם קבלה 182 קול; טפ"ם - 79 קול; החזית הדתית - 75 קול; ציונים-כלליים - 28 קול; פרוגרסיבים - 40 קול.

א. פראי:

איזור השיפוט ואיזור הבחירות לכנסת הם דברים נפרדים.

ט. שפירא - שר הפנים:

אלה הם בדיוק אותם המספרים.

החזית הדתית קבלה בכרכור 75 קול, וטפ"ם קבלה 79 קול, ומכיון שהחזית הדתית לא היתה מיוצגת בוועדת הבחירות, צריך היה לצרף אדם אחד מהחזית הדתית לוועדת הבחירות. טפ"ם קבלה רק 2-4 קולות יותר מאשר החזית הדתית בשעת הבחירות לכנסת.

א. פראי:

אבל ע"י הוספה זו אתה יוצר רוב סלאכותי, על-ידי זה שהכנסת נציג של הפועל המזרחי

לפעדת הבחירות.

ט. שפירא - שר הפנים:

אם לפרוגרסיבים היו רק 40 קול אצלם והיו להם שני נציגים בוועדת הבחירות, אני חושב שגם החזית הדתית, שהיו לה בבחירות לכנסת 75 קול, הוא גוף ניכר בסושה ויש לתת לו נציגות בוועדת הבחירות. והמספרון שלי שקשט מאד בענין זה. בדרך כלל פרכיבים ועדת בחירות לפי הרכב המועצה, אבל נתנה לי סמכות בחוק להוסיף נציגות לוועדת הבחירות אם חלו בינתיים שינויים ביחס הכוחות, ואם יש איזה גוף חדש איננו מיוצג בוועדת הבחירות, לפי החוק אני יכול רק להוסיף ולא לגרוע.

ההרכב של ועדת הבחירות בכרכור כיום הוא כדלקמן:

- 1 נציג - החזית הדתית (75 קול)
- 1 - ציונים כלליים (28 קול)
- 4 - ההסתדרות
- 2 - עליה חדשה
- 1 - בנין ויצירה (סמסון)

היו 488 קולות לכנסת. מזה למפ"אי - 182 קול, למפ"ם - 79 קול, ז.א. סה"כ 261 קול. פירוש הדבר מחצית מן הקולות. ההסתדרות קבלה 4 נציגים בוועדת הבחירות, וכל היתר 5 נציגים בוועדת הבחירות.

הוועדה לעניני פנים:
20.6.1950

לפי החוק/ה אני יכול להוסיף סי שאיננו מיוצג בוועדת החירות.

א. פראי: לא צריך להוסיף. אם לא תוסיף בשום מקום, לא נדרוש גם כאן.

מ. שפירא, שר הפנים: מה זו ועדת חירות? האם זה באמת קובע את הרכב המועצה? ועדת הבחירות באה רק כדי להכין את הבחירות מבחינה שכנית ולשמור על הבחירות מבחינה שכנית. ואני מתפלא על דקדוקי העניות בענין זה. ואינני רוצה להראות לכם עכשיו את השאילתא שקבלתי בענין זה מחבר הכנסת ח. רובין. ואני אומר לכם שאני פשוט מתבייש כאשר אנשים מבוגרים משקיעים את כחם בשאילתא כזאת. אני רק רוצה בדבר אחד להרגיע אתכם. אתה בטוח שהפועל המזרחי יהפוך את ההסתדרות למיעוט ומניין לך החשש הזה שמפא"י תיהפך למיעוט. אני מבטיח לך שמפא"י יהוד עם הפועל המזרחי יהפכו לרוב. וזה יהיה רוב מוצק של פועלים, ואם אתם תצטרפו לחלק השני, זה יהיה רע מאד.

י. גורדי: חברי ההסתדרות במועצת כרכור אומרים שרשימת יצירה ובנין זוהי רשימה של הפועל המזרחי.

מ. שפירא, שר הפנים: מסמון איננו חבר הפועל המזרחי.

לשענותיו של שובי ופראי וביחס לאוכלוסייה הערבית: שניהם טענו בענין זה שאין יחס טוב מצד משרד הפנים, ופראי אמר שבנצרת נוח לנו בהפקרות אשר שוררת שם, והוא הוכיח שלא הראנו כל יזמה בנידון זה בישובים הערבים. אני רוצה לומר שאני בדרך כלל חרד לא פחות למצבם של הערבים במדינת ישראל מאשר מר פראי. וישנם נימוקים מוסריים לכך, כי אני זוכר את מה שלמדנו על "וזכרתם כי הייתם גר בארץ מצרים", וגם אנו היינו שנים רבות מיעוט כגולה.

ברצוני להעיד שמתוך 90 ישובים ערביים רק 10 ישובים הם בטיפולן של משרד הפנים. לאחר משא-ומתן ממושך ומייגע עם הממשל הצבאי באנו לידי הסכם להקים מועצות מקומיות בכל אותם הישובים גם אלה אשר בתוך הממשל הצבאי. יש בזה צעד חשוב לתיקון המצב מבחינה מוניציפלית בתוך הישובים הערביים. שני המקומות, שפועם וכפר-יוסף עוברים לגמרי מבחינה מוניציפלית אלינו.

אתם יודעים מהו המצב בנצרת. שם השתלמו אלמנטים עויינים למדינת ישראל. שם נשאר מספר ערבים מהעיריה הקודמת. עשינו את כל המאמצים שאלה יקבלו הלוואות מאתנו לעבודות ציבוריות, אבל הם סרבנו. אולם לאחר שהודענו להם שאם לא ישנו את דרכם נפזז אותם ובטנה עיריה חדשה, הם נכנעו. הוספנו עוד שלושה פבחרים והעיריה בנצרת מונה עכשיו 9 חברים. הם קבלו את ההלוואות שנתנו ומוכנים ליהנות ממדינת ישראל. ואני מתפלא על חבר ועדת הפנים שטען כי בנצרת ישנה הפקרות מצדנו מבלי שברר קודם את התנאים במקום.

א. פראי: מדוע אין עורכים שם בחירות?

מ. שפירא, שר הפנים: זהו שטח של הממשל הצבאי, ועדיין יש התנגדות לעריכת בחירות חדשות.

היו"ר ב. סג"ל: אני מצטער מאד שבאומים בענין נצרת שנאמרו בוועדת הפנים על ידי החברים זועבי ושובי פורסמו בעתונות הקומוניסטית. אני מודיע לחברים שלא כל מה שנאמר נבסטר בוועדה זו ניתן לפרסום בעתונות.

מ. שפירא, שר הפנים: כאשר באים להעריך פעולה, מה נעשה ומה לא נעשה, והפעם אני מתכוון בעיקר ביחס לכפרים הנטושים, הרי אני סבור שחבר הבא למתוח בקורת, צריך קודם לשאול מה הם האמצעים שעמדו לרשותנו למען הכפרים הנטושים, מה הם האמצעים שעמדו לרשות המתישבים. ואם הצלחנו בכך, ואין השגנו את הישגים שבכפרים הנטושים, כלה סידורים הסניטריים, וכל המיפול ההדרגה שנתנו להם

השרותים.

אבא חושי לא קבע עמדה עקרונית בענין זה.

י. גורי:

מ. שפירא - שר הפנים:
ובענין אגף התכנון בממשלה, אני יודע שענין התכנון הוא לעתים קרובות סאד מפריע לרשויות המקומיות, אבל תכנון כזה טוכרח להיות, כי אתם יודעים שישנה הפקרות בבניה, דאי-אפשר להעלים עין מסנה.

ולדוד הכהן ברצוני להעיר, כי אמנם שידה חוטה ותל-אנן מקבלות את השרותים לחיפה, אבל יש התנגדות טוחלטת מצד אגף התכנון לספח את השטחים הללו לחיפה. להם יש תכנון אחר ביחס לשטחים אלה. אמת אש הם רוצים לצרף את חוטה ותל-חנן לנשר ולהקים שם טרכז שני. אני לא יכלתי להתגבר על הקושי הזה אם כי מבחינת משרד הפנים יותר נוח לספח את המקומות הללו לחיפה ולא לנשר. אבל אגף התכנון מתנגד לכך בכל תוקף. התחלנו לנהל טשא-ומתן עם נשר בחש לסיפוח המקומות האלה. 4 סחברי המועצה היו נגד הסיפוח ו-3 היו בעד. לאחר מו"ט שנמשך זמן רב הגענו לידי ססקנה שיש לערוך משאל בין תושבי נשר. והמשאל בתן תוצאות מפקיעות 75% (152 קול) היו בעד הסיפוח ו-70 קול היו נגד הסיפוח של חוטה ותל-חנן.

י. גורי: מה ביחס לחוף הכרמל ?

מ. שפירא:

ענין חוף הכרמל סודר. אני מתפלא טאיין באות אליך הידיעות האלה והאינפורמציה הזאת. הרחלש שבחוף הכרמל תהיה מועצה איזורית אחת. שם היו 2 בעיות: שדות-ים ובית-אורן, והוחלט על הקמת מועצה איזורית אחת. אגף התכנון טען שמוטב שתהיינה שתי מועצות איזוריות. סכל מקום המועצה הזאת מסתרעף לאורך של 40 ק"מ.

ביחס למועצות הכפריות, אני רוצה לציין שנחרנו בוועדה. בוועדה זו השתתפו ה"ה וויץ, אונטורונסקי מרעננה, שפיר, אריאב, וסר רוזנבלום ממשרד הפנים. הועדה הגיש לידי מסקנה ברוב קולות, בתוך הרוב הזה היה גם סר וויץ, שיש לבטל את המועצה הכפרית של חדרה, אבל יש לקיים את המועצה הכפרית בפתח-תקוה. נמסר על כך דין-וחשבון. אני סבור שאם יש חוות דעת מוטסכת של ועדה כזו, הרי היא מחייבת במידה מסויימת את משרד הפנים. הועדה הזאת העריכה סאד את ענין הועדים החקלאיים, והטליצה על הגברת הועדים החקלאיים.

א. פראי:

זהו לדעתי מכשיר ריאקציוני, בהתחשב עם השיטה שעליה כנויות הועדות האלה.

מ. שפירא - שר הפנים:

אולי לפי דעתך זה ריאקציוני כאשר בוועדה אחת יושבים אנשי מפ"ם עם אנשי סר ספיר, אבל אני חושב שמשרד הפנים עשה פעולה חשובה בשטח זה, ועל הועדות החקלאיות אני שומע שבחים סכל הצדדים.

י. גורי:

ההסתדרות הצייעג את הועדות החקלאיות.

א. פראי:

אני חולק על השיטה הזו שלך.

מ. שפירא - שר הפנים:

אני קבלתי את ההסכמה לועדות האלה טשני הצדדים כאחד, הן מהטרכז החקלאי, והן מהתאחדות האכרים, ואני חושב שזהו הישג להביא לידי הסכם את שני הצדדים הללו, ואני טציין טתוך סיפוק רב את ההשג הזה. היסוד לכל השטה הזו, זוהי חוקת גדרה שנתקבלה על דעת כולם. לבחירות אשר אטאטאט הרוביות, הרי אלה אן מתקיימות במועצות בנות 600 תושבים. יש נוהג מסויים לגבי בחירות רוביות, ואני חושב טאיין להתנגד לבחירות האלה, כי גם באיגודים סקצועיים קיימות בחירות רוביות.

אשר לדבריו של מר ספיר ביחס לחלוקה
זדקת של קליטת העליה, הרי ברצוני להעיר כי עוררתי את השאלה הזאת
בועדת התיאום, היות ואני מוצא שהיא רצינית מאד, ואני בעד הקמת
ועדה לקביעת המקומות והחלוקה של העולים, הועדה תהיה מורכבת
מחבר המועצות, משרד הפנים, אגף התיכנון, הסוכנות היהודית, אני
תקוה שהועדה הזו תקום למען הבטיח מראש את השיטה ואת התיכנון
בפיזור העולים בכל חלקי הארץ.

צדק מר גורי שאמר כי משרד הפנים הוא
עורך חיוני מאד במדינה ומוטלים עליו תפקידים מרובים וחשובים מאד.
אני מודה בזה ואני יכל להבטיח לכם דבר אחד כי אני וחברי בעבודה
עושים כמיטב יכולתנו למען שמור על עניני המדינה ולמען קדם את
ענינים של כל האזרחים במדינה ללא כל סטיה וללא כל פניה פוליטית.
מתוך דברי בישיבות הללו יכלתם גם להבין שנעשו מצדנו מאמצים
כנים ואנו משתדלים לקיים מה שמוטל עלינו. ישנן שיאות ואנו חסרים
שליטות, אבל מעולם לא תיארתי שנגיע לכלל שליטות תוך זמן כה קצר.
אבל אם אני מביא בחשבון את כל המשרדים של המדינה, של המנגנון
כולו, ואת התפקידים המוטלים עלינו, וההישגים של כל אחד במקצועו,
הרי אינני חושב שמשרד הפנים אשא הוא מן הנחשלים ביותר. אנו
משתדלים במיטב יכולתנו לקדם את עבודתנו ומשתדלים לעמוד ביחסים
קרובים והדוקים עם כל הצבור בארץ. כי אני סבור שזהו התפקיד העיקרי
של כל שר בכל משרד, לראות את מדינת ישראל כדבר אחד ומאוחד ולטפח
את רגשות האהבה בתוך הישוב ולהתגבר על ניגודים. מנחינה זו
הגיע משרד הפנים לידי הישגים חשובים מאד והוא הצליח להושיב על-יד
שולחן אחד גם את השמאל וגם את הימין, וגם חפשונו מוצא 95% לפחות
מהפעולות שלנו נעשות מתוך הסכמה הדדית של כל הצדדים, ובזאת אני
רואה את ההישג הגדול ביותר של משרד הפנים.

הי"ר ב. מינץ:

אני תקוה שכל חברי הועדה מסכימים
לדברי שר הפנים, ואני חושב שאני יכל
בשם כל חברי הועדה להודות לשר על סקירתו המפורטת ועל תשובותיו.

י. גורי:

שר הפנים ציטט את דברי מתוך הפרטיכל
הקודם, שלפיהק אמרתי, כי היות והתפקידות
במשרד הפנים היא מעור אחד - זה מפחית מהכושר המקצועי שלו. ברצוני
להעיר, כי כוונתי היתה לוטר שאילו שר הפנים היה מרכיב את צמרת
התפקידות הפועלת בשטח זה גם מסקורות אחרים - הוא היה מעלה את הכושר
המקצועי של אגף השלטון המוניציפלי, ודברי לא באו לפגוע במאומה
באנשים הפועלים במשרד הפנים, נקב בדרך של פולמוס אפשר להכניס
כוונת שהמדבר איננו מתכוון אליהם. אני קובע שאינני קובל על מה
שיש, אלא על מה שאין. לא התכוונתי כרגע לתת הערכות לעובדים
הראשיים של משרד הפנים, אבל אני רוצה שדברי יתקבלו בכנות שלא
רציתי לפגוע במאומה באף אחד מן העובדים של משרד הפנים, ואני מחשיב
את עבודתם, היות ובעיני זהו אחד המרכזים העצומים של המדינה,
ויש לו סמכות עצומה בעיני, ולפיכך צריך לדאוג לכשרו המקצועי
של המנגנון הזה, ואפשר היה אף להעלות אותו.

י. בן-צבי:

ברצוני להציע, כי הועדה תבחר בועדת
משנה, לקראת הדיון על התקציב, ביחס
לתקציבה של ירושלים, ותקיים גם ישיבה עם עיריית ירושלים. ירושלים
עומדת בפני בעיה תקציבית חמורה, ואני סבור שיש לעשות זאת.

הי"ר ב. מינץ:

בבחרה ועדת משנה משותפת של ועדת הפנים
וועדת הכספים. הועדה הזו דנה בהענקות,
שהרשויות המקומיות דורשות מן הממשלה, והקצבות לקיום שדותיים, חינוך
אישפוז ומעד. הדיונים הם לגבי כל העיריות והמועצות המקומיות, וכמובן
שדנים גם על ירושלים.

י. בן-צבי:

לירושלים אין נציג בועדה הזאת.

הי"ר ב. מינץ:

מר ר. שרי יכול לייצג את ירושלים בועדה.

י. בן-צבי:

אני רוצה להזכיר לשר הפנים את ענין הועדה לשמות עבריים. אני קבלתי מכתב מאחד מחברי הכנסת האוכר: "אין לה במה לעסוק רק בשמות עבריים?" אני זוכר שאותה הגישה ואותו היחס היה פעם לשפה העברית, ואני דורש שתקום ועדה לשמות עבריים, כי זהו חלק חשוב מאד בחיינו.

ט. שפירא - שר הפנים:

הענין הועבר לפניו למשרד המשפטים ואנו מחכים להודעה מהם בענין זה.

י. בן-צבי:

אני רוצה לשאול את החבר פראי אם נכון הדבר שכמה קיבוצים של השומר הצעיר סונעים בעד התקרבות התושבים הערביים מהמבצחה הקרובה ליישוביהם? האם יש איזה קן בענין זה?

א. פראי:

להד"ם. במידה שיש במסקים שלנו עבודה שכירה בבנין, אנו מעסיקים פועלים אחרים ערבים לפי שכר של לשכת העבודה. אחרים ברחביה עובדים פועלים ערבים מנצרת שנתקבלו באמצעות לשכת העבודה בעפולה, ולפי השכר של לשכת העבודה.

הי"ד ב. מינץ:

בקבוץ חפץ-חיים שלנו עובדים גם-כן פועלים ערביים בעבודה שכירה.

ש. טרלין:

בישיבה הקודמת שאלתי את שר העליה ביחס להגבלות בעליה, ונמסר לי שאין הגבלות כאלה. אולם בינתיים קבלתי ידיעות, גם מן העתונות, שישנן הגבלות בעליה בעיקר מצפון-אפריקה. אני רוצה לדעת אם כן, מהי מהותה של ההגבלה הזאת.

ט. שפירא - שר הפנים:

אין הגבלות בעליה, ישנה רק רגולציה של העליה.

ש. טרלין:

אם כן, אם אדם בא לנציגות שלנו במדוקן למשל ומבקש אשרה לעלות לארץ, האם הוא מקבל אותה מיד?

ט. שפירא - שר הפנים:

אם הוא איננו זקוק לשום סיוע, הוא מקבל את האשרה מיד, אבל אם הוא זקוק מאת הסיוע של וטוכנות היהודית, בטקרה כזה ישנו הסדר, כי הסוכנות קובעת מכסה כמה עולים היא יכולה לקבל בסל חודשי. אין הסדר כזה לגבי אירופה המזרחית. שם אם יש אפשרות לעלות - מקבלים מאת האשרה מיד.